

ՄԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարեկանը 6 րուբլ:
Առանձին համարները 3 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանց հետ հարաբերական մէջ:

Օտարաբարակացիք դիմում են ուղղակի
Բաժնետերեր: Բաժնետերեր, Մուսուս:

Խաղաղատունը լայն է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տոն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իրաքանիկը բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեր յարուցած խնդիրը:—Նե ր ք ի ն տ ե ս ու թ ի լ ն: Առաւօտեան հարաւորակ շրջաբերականը: Նամակ Սիւնիքի: Նամակ Խմբագրի: Ներքին լուրեր:—Արտաքին տեսութիւն: Բարձրագույն: Սպանիա:—Մշակութիւն: Հեռագիրներ:—Յայտարարութիւններ:—Բանասիրական: Գաղտնիք մի ձեռագիր յիշատակարանից:

ՄԵՐ ՅԱՐՈՒՅԱԾ ԽՆԴԻՐԸ

Եթէ թիֆլիսի առանձին համակրութեամբ չէ վերաբերվում դէպի մեր յարուցած խնդիրը, թէ հայերը ինչ կրօնի և պատկանէին պէտք է ազգութեամբ մի լինեն,—այդ մեզ շատ չէ զարմացնում և չէ վերաբերվում, որովհետեւ թիֆլիսի պէս անշարժ, առաջադիմութեան թըշնամի քաղաք հազիւ թէ մի ուրիշը կը գտնվի ամբողջ Անդրկովկասում: Բայց մենք կատարեալապէս վարձատրված ենք համարում մեզ որ մեր յարուցած մտքին գաւառները համակրում են: Ամեն օր մենք ստանում ենք բազմաթիւ թէ թղթակցութիւններ, թէ մասնաւոր նամակներ, որոնք մեծ համակրութիւն են յայտնում մեզ մեր յայտնած մտքերի համար:

Այդ նամակներից մի շատ

փոքրիկ մասը տպւում են «Մշակի» մէջ և մեծ մասամբ ներանք են տպւում, որոնց հեղինակները կամենում են տպագրութեամբ յայտնել իրանց իսկական ազգանունները: Միւսները թէ չեն կամենում լրագրի մէջ տպագրել իրանց իսկական ստորագրութիւնը, բայց հարկաւոր ժամանակ պատրաստ են յայտնել իրանց ազգանունները:

Համախոս մեզ գրում են որ այդ քաղաքի հայ-յուսաւորչականները և հայ-աւետարանականները սկսեցին վերջին ժամանակները մեծ սիրով վերաբերվել դէպի միմեանց և հաստատ դիտաւորութիւն ունենալ: Ճեղք ճեղքի տուած ընթանալ, միասին և համերաշխութեամբ գործել ամեն ազգային գործերում:

Վերջապէս մեր քաղաքի ազգայնականները արձագանք գտան և Վ. Պօլսում: Վաղը կը տպենք մեր լրագրի բանասիրական բաժնում մեր Վ. Պօլսի մշտական թղթակցի, Հայկակի նամակը, որի մէջ նա, ուրիշ նիւթերի վրա խօսելով, յայտնում

է և այն միտքը, թէ այժմ, երբ թիֆլիսի հայերը իրանց հայրենիքի բարենորոգման գործի աշղոյճելու համար պէտք է սպասեն օտար պետութիւններից օգնութիւն, այսինքն կաթօլիկ, բողոքական և այլ դաւանութիւնների պատկանող ազգերից, վերին աստիճանի անբաղաճախատութիւն է լուսաւորչականների կողմից, եթէ նրանք նոյն իսկ այդ ժամանակ սկսեն հալածել այլալիւծ հայերին, մերժել նրանց մասնակցութիւնը ազգային գործերում: Տերբէլ նրանց իրաւունքը ազգային մարմին պատկանելու, վերջապէս գրեն յօդուածներ նրանց դէմ: Կովկասեան հայոց մայմուլի բոլոր յօդուածները այժմ թարգմանվում են Վ. Պօլսի դեսպանատներում, մանաւանդ անգլիական դեսպանատան մէջ, աւելացնում է մեր թղթակցը, և թիֆլիսում հրատարակված թշնամական յօդուածները բողոքական և կաթօլիկ հայերի դէմ մեծ ցաւ պատճառեցին Վ. Պօլսի հայերին, ասում է նա:

Այդ բաւական չէ: Հայկակը

բերում է իր նամակի մէջ հայասեր Բրայսի խօսքերը, որ այժմ Վ. Պօլսումն է և որ ասել է Վ. Պօլսի հայ պատգամաւորութեանը, թէ հայերը մեծ մասով լուսաւորչականներից բաղկացած լինելով, այնու ամենայնիւ չը պէտք է թշնամական կերպով վերաբերվեն դէպի իրանց ազգի փոքրամասնութիւնը, դէպի կաթօլիկ և բողոքական հայերը, որովհետեւ դրանով կապացուցանեն իրանց քաղաքական անհասունութիւնը և շատ անախորժ տպաւորութիւն գործածել ինքն իւրօպայի վրա իրանց այդ կրօնական անհամբերողութեամբ:

Դորան մենք մեր կողմից ոչ չինչ չունենք աւելացնելու: Վաղվայ համարում կը տպենք Հայկակի նամակը և կը թողնենք ընթերցողների դատողութեանը թէ որքան անբաղաճախատ և իրանց պաշտօնին անպատրաստ, որքան յանցաւոր են այն խմբագիրները, որոնք քաղաքական գիտութեան տարրական հմուտութիւններից էլ զուրկ լինելով, յանդգնում են քաղաքական

ԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԻ ԶԵՆԱԳԻՐ ՅԵՇԱՏԱՆԱՐԱՆԻՑ

9.

«Որովհետեւ միանգամ լսել սկսար, պէտք է համբերութիւն ունենաս: Մարդ իւր տեսածովը, լսածովը ու զգացածներովն է մարդ. հոգին իւր յիշատակներովն է սնանկում. միտք է դատողութիւնը պարզապէս ժամերում վեր են կրելու նոյն յիշատակները իրենց թաղանթներէն, և քննելով ու փորձելով օգտակարն ու պատշաճը տարբարեցնում են իրենց: Ներողաբար մի օրինակ բերեմ, ձմեռը, տաք դուռ, առաւօտեան դարմանը կուշտ փորով կերած, ջուր խմած, տկները աւելում չորացնում և խուշկին ցանում, էրբ պարկում էին իմ եղանակը խորադ լուսնեան մէջ և գեղեցիկ արևիկը փոքրիկ երդիկներէն ներս մտած իւր անուշ ու ջնքիկ լուսովը ժպտում էր այդ անմեղութեան դարձրի մէջ, անձայն քայլով մտնում էի և կռնակս մի սիւնի դէմ տուած՝ կամ մարմնիս մէկի մէջ նստած՝ անորոշ էի գուարճալ աւսքինի աշտուններու երջանկութեան պատկերովը, և դիտում էի թէ ինչպէս նոցա մի խուլ գուլգուլու անկող իրենց խաշափող մէջ յետ էին բերում բերանները իրենց միանգամ կերածը և որսում էին, այսինքն մանր ծամում էին և լորձնեցնում: Բաւ հաւասար շաղկապով կուլ էին տալիս. այդպէս որոճմունքի շնորհն է նոցա մարմնի գիրութիւնը, գեղեցկութիւնը, ուժը: Այդ որոճն ու

մարդուն նման են. հետեանքի մէջ զանազանութիւնն այն է, որ կենդանին իւր մարմնովն է պարտաւորում, գեղեցկանում, ուժաւորվում. իսկ մարդուն՝ բնաւորութիւնն է կազմվում, զգացմունքն է դրոշմ առնում, ձգտում է ուղղութիւն ստանալ: Եթէ ես քեզ իմ տեսածներուս, լսածներուս, զգացածներուս վրա երկար բռնում եմ, նպատակս է քեզ ցոյց տալ այն տարիքը՝ որով կազմվում է առեւ իմ բարոյական մարդս, հոգիս: Այլապէս ինչպէս ճանաչեցնեմ քեզ իմ բուն: Նրկու զգացմունք իշխում են ինձանում. սիրում եմ իմ արեւնտ, ատում եմ իւր թշնամին, և այդ երկու զգացմունքը դրոշմութիւն առեւ և տարբարեցնում են ինձանում՝ տեսածէս, լսածէս և զգացածէս: Ներողութիւն, դառնալով մեր բանին:

«Թէ որոճի քաղցրումն էի, դու չես տեսել այն. մի հողաթաղ, շաղաղածիւս և տղամաթաղ քաղաք, եթէ արտաքինէն ներքինը պիտի դառնէր, դառնեցէք մեծ կայսերն յաջորդող իշխաններու յատկութիւնը: Միջան դարեր է իշխում են, երկու գեղեցիկ քաղ իւրաք չեն դրած Արտաշէսներու և Սմբատներու երկրին մէջ, երկու ծաղիկ իւրաք մօտ չեն բուսեցնել, շատ դեղեցիկ քաղաք իւրաք չեն շինել, շատ ծաղիկներ ապակեանում ու չորցուցած են. եթէ երբեք քաղաք են երեցած իրենց հրապարակներում, այդ նոցա իրենց թող զգալու արդիւնքն է եղել, երբ ուժով են եղել, միշտ բռնաւոր են եղել, և միշտ ապականել:

«Մի դաղանի երկիւղ տողտողում էր երանկներու մէջ երբ Ալլահի աղօթաւորի բարակ ու տխուր ձայնը լսում էի և աչքերս վեր ուղղելով տեսնում էի սրածայր բարձր բարձրութեան վրա սպիտա-

կազմույն մարդը, ձեռքը ծնօտին, իւր օդի մէջ ցրելով սրանի շուրջը զանազան պտույտն անելիս: Նրբ, տան և մէկ տարեկան երեխայ, ծածուկ չարտէն չուկայն, ուր լայն միջոտ է, անցնում էի և աչքիս ծայրով նայում էի այն կարմիր ու սպիտակ մօրուքներուն, որ իրենց բարձրադասակ խանութներու մէջ թաղարի կամ մանդակի մօտ ծայրած նստած, և լայն աչքերով ընդուն էին ինձ, վախենում էի և շտապեցնում էի քայլս, ինչպէս մէկը որ գիշերուայ սե միթով անց է կենում դեղինգանոցի մօտով և Լարձում է ինչ ասա հիմա մտնելներու ուրուները կը հասնին ետեմն ու կը բռնեն իրեն: Վախենում էի նաև, երբ պայծառ արևով անցնում էի կողակներու առջևն, և լիժ երեսով պատաններ ծայրում էին՝ նայելով ինձ: Վերջապէս վախեցայ մէկ օր, որ մի նոյն փողոցով անցնեալիս, ուր մայր լուսին մարդու հոտ մի դուն է դուրս պրծնելով ճանապարհս կտրեց ասելով «Նի մեր տունն երթանք, քուրս քեզ կուտան»: Աչքս այս այն կողմ դարձուցի, ոչ քչի երեսում. գիտէի որ փողոցի դուռն աղբիւր կայ, և այնտեղ շրտարներն անպակաս են. ձայն արձակելու վրա էի երբ մի պատուհան բացուեցաւ և մի չայ աղջկայ դուռն երևաց, որ արևի նման գեղեցիկ թուեցաւ ինձ այն պահին: Դեռ անհամար ոչ երկիւղ ալ դարմանք: Տեսայ մէկ օր է ինչպէս, բարակ և կակուղ վարդը ձեռքը, ոտակաւորութեան մարդ էր թէ ինչ բանի չը գիտեմ, առջև խառնած մի նախիր կին, ոմանք դեղնակաւ նանչ էր լայններու մէջ փաթաթուած, այլ տամ

տամա ծածկոցներու, վարում էր՝ չը գիտեմ սուր: Մինչ այդպէս հարածվում էին նոցա, տեսնում էի միւս կողմում թէ ինչպէս այն կախարդող հուսիներէն մէկ երկուսը իրենք կախարդվում էին իրենց եղբայրներու. գորտուկ ցոյց տուած կարմիր խնձորներէն կարմիր թաղիկներու ծայր կապուած, և նոցա ետեմն քաջվում էին դէպի անկիւնները:

«Այդպէս էի տեսնում այն մարդիկ, որ նրստած են մեր ուսերում:

«Հայաստանի աշունը կարճ է, ձմեռն երկայն ու խիստ. երբ բուքն արձակ արձակ իշխում է, երբ մանր ու ասղի նման ծակկող ձիւնն աչք, քիթ ու բերան լցնում է, երբ քիթն ու բերանն եղած շունքը սրանցիւր այլախոսութեամբ բերեղ է դառնում և սիւնակ սիւնակ կախվում ընթացի ու մօրուքի վրայէն, երբ տամուկ զիւրկը քիչ է մնում աչքի մէջ ապակի կտրի, կեանքը ժողովում է, գիւղի մէջ տաք գոմերում, ինչպէս պատմեցի, քաղաքի մէջ խանութում, թաղարի շուրջը, ուր ձեռները ծոցում և ոտները տակը փաթաթուած նրստած է արեւելեան վաճառականը. իսկ տեսնում՝ դառած ծերունին և պառաւ կինը, ամօթխած և յաճախ քողածածուկ հարմերը, գեղազանգուր և հրեշտակաւոր թուները ակնբաւում են մեծ թաղարի բուրբը, ուր միմիկ տակ անթեղուած կայծը իւր հնչաւայից ու գողտրիկ ջերմութիւնը սողակեցնում է կենսատենիկ անգամներու մէջ, լեզուները բացվում են զրոյցներու կամ ընտանեկան անուշ խօսակցութեան. հարսը ծաղը կամ ասեղը մասներու մէջ ունի, կամ երկիւղին, երբ ընտանեք լիւ է, երեսաց կրակարանի մէջ բալուտ փայտը իւր կարմիր շանթին արձակելով ճարճատմամբ հրա-

Թերթեր հրատարակել, չեն կըշ-
ռում երբեք իրանց ասածը, յա-
փշտակվում են անձնական ան-
սանձ կրքերով, մոլորեցնում են
ժողովուրդը, գրգռում են նրա
կորստաբեր մոլեռանդութեան ըզ-
գացմունքը, շողորթում են ժո-
ղովրդի ստոր կրքերին իրանց
գործը ժամանակաւորապէս ա-
ջողեցնելու համար, քաղում են
իրանց բոլոր պուրլիցխատական
հմուտութիւնները ամբոխի սղի-
տութեան, մոլեռանդութեան և
նախապաշարմունքի պղտոր և
մահաբեր աղբւրից, զոչում են
իրանց ազգի ընդհանուր շահերը,
ընդհանուր ինտերէսները իրանց
անձնական հաճոյքին, զոչում
են ճշմարտութիւնը իրանց թըշ-
նամական անյագ և անսանձ ըզ-
գացմունքը դէպի մի անձնաւո-
րութիւն բաւականացնելու գի-
տաւորութեամբ:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՍՈՒՄԱՐԱՆԱԿԱՆ ՀՈԳԱՐԱՐԱՆՈՒ ԾՐԱՐԵՐԻ
ԿԱՆԸ

«Կապկա» լրագրի մէջ կարդում ենք հե-
տեւեալը: «Կապկան ուսումնարանական շըշ-
ջանի վերաբերեալ շըշարեականի» մէջ Ծ 8
մէջ գտանք հետեւեալ կարգադրութիւնը,
որ վերաբերում է երկրի մէջ տեղական լե-
զուների ուսումնարաններին:

Գիմնադիւնների, պրոգիմնադիւնների և
բէրական ուսումնարանների կանոնադրու-
թիւնները Կովկասեան ուսումնարանական
շըշանի մէջ գործադրելու մասին 1873
թուին նոյնիմբերի 22-ին Բարձրագոյն հաս-
տատված կանոնների 4-դ յօդուածը իրա-

ւորում է նոյն երանիկ շըշանը իւր մօտ. մէկի հը-
գոր՝ միւսի մեղի մօտ՝ նման աղիւս ու փափուկ
մասերը ջերմութիւն խնդրելու համար երկաթիւում
են դէպի հարը, որի անուշ փայլը լուսաւորում է
սորա արական դէմքը, միւսի մրայօն գեղաշա-
լուսի պէս սիրուն երեսը, մանկիկի դուարի ուն
գլուխը խոյզով մաղբերով ու վարդ շրթունքով:
Շուրջը ամեն բան հեղուկութիւն և անմահութիւն
է բոլորում. համեստ սենեակը, այն անմեղութեան
հարմարանքը, մաքուր է և կոկիկ յարգարուած.
տախտակամած յատակը փոփածը ունի կամ գոր-
դը կամ կապերը, պատերու տակ, կապարանի
երկու կողմէն սկսած, պարզուած են կապուղ
բաւտեաները և սոցա վրա շարուած են մէկ զըլ-
խէն մինչև միւսը՝ բարձրը, որոնց վրա իրենց
բարձրութեան մինչև կէսը վերի կողմանէ՝ քա-
ղած է իւրեւ շապիկ սպիտակ ու գեղամաքուր
կտաւը: Նազելի մօր արկղէն, ուր ամիտփուած են
իւր և իւր ամուսնու և ճիւղտակ մանկան տօնուտ
աւուր՝ դանաւոր դարձելով, ծաւալում է անու-
շահոտ խնձորի և մեխակի բոլոր: Կախարդական
է այդ բնականը, այդ ձմեռայ բնակարանը:

«Ոչ, մտածող ես, երևակայութիւնը վառ է. իւր
լեռնակալ շրթաններն արձակուած՝ շոյում ու տը-
րում է Հիւսիսակը, Բորչաղը. դրաի դուռն ծերայե-
րու մէջ ողբեր է նուագում. երգում են նորա աղ-
ղեցութեան տակ ապակիները. ամենայն արարած
կենդանի լուռ է չորս դէպի՝ միայն դուցէ՛ դրոմը
անտիբական շունն է կաղկանձում. պղինձն ու
սպանը տան մէջ՝ թրթուսավոր ձայն են հանում,
կամ տխուր գանգու է եկեղեցու աշտարակի վը-
րայի պղնձը. սենեակից մէջ մի մողական դաւա-

ւունք է տալիս ցանկացողներին տեղական
լեզուները սովորել: Այդ հիման վրա Կով-
կասի գիմնադիւնների, պրոգիմնադիւնների և
բէրական ուսումնարանների մէջ առանձին
վարձատրութեամբ (300 ռ. մինչև 500 ռ.
տարեկը իւրաքանչիւր լեզուի համար) հրա-
ւիրվում են տեղական լեզուների ուսուցիչներ,
բայց այդ լեզուները սովորել ցանկացողները
շատ քիչ են լինում և նրանք էլ միայն
տեղացիներ:

Ի նկատի ունենալով, որ տեղական լե-
զուների գիտենալը չափազանց անհրաժեշտ
է այստեղ ապրող ռուսների համար, մանա-
ւանդ դատաստանական, վարչական և պո-
լիցիական հիմնարկութիւնների մէջ ծառա-
յողների համար, ուսումնարանական հոգա-
բարձուն կարելի է համարում 1873 թ.
նոյեմբերի 22-ի վերոյիշեալ կանոնների 4-դ
յօդուածը լրացնել հետեւեալով. «ռուս չինով-
նիկների որդեկրանցից իւրաքանչիւրը, որ
արքունական հաշուով պանսիօն է մտնում,
պարտաւոր է ուսումնարանի մէջ աւանդ-
վող տեղական լեզուներից մէկը սովորել»:
Հոգաբարձուի կարծիքով անբնական չի լինի,
եթէ կառավարութիւնը, ռուս չինովնիկների
որդեկրանցը միջոց տալով գիմնադիւնական
ուսումը անկարճ ստանալ կը պարտաւորեցնէ
նրանց որդեկրանց մի քանի պայմաններով
արքունական ձրի կրթութեան փոխարէն,
միևնոյն ժամանակ այնպիսի պայմաններով,
որոնց իրազօրեւը գլխաւորապէս օգուտ կը
տայ նոյն իսկ աշակերտներին: Որովհետեւ
այժմ ռուս չինովնիկների որդիք բաւական
մեծ քանակութեամբ կանդիդատներ են ար-
քունական հաշուով պանսիօններ մտնելու
համար, այսինքն. Քիշլուսի գիմնադիւնում
20 վականային 101 կանդիդատ, Գուլթա-
յիսի գիմնադիւնում 10-ին 18, Բազուի
բէրական ուսումնարանում 5-ին 30, Տեմիր-
ժան-Շուրայի պրոգիմնադիւնում 15-ին 34
է միայն երևանի պրոգիմնադիւնում 4 վա-
կանային 2 կանդիդատ, ուրեմն այս ա-
ռաջարկութիւնը իրագործելու համար, կա-
րելի էր ընդունել հետեւեալ կանոնը. «ռուս
կանդիդատներից իւրաքանչիւրը, որ ցանկա-
նում է վերոյիշեալ հիմնարկութիւնների
պանսիօնների մէջ բացված վականային ստա-
նալ, պէտք է պարտաւորվի, քանի որ ար-
քունական հաշուով կը մնայ ուսումնարանի մէջ
ուսումնարանի ուրիշ առարականների թուում

դանի իշխանութեան ներքոյ ես, թաղուած ես մի
խոր որոճուածքի մէջ. Աստուած գիտէ ուր են թը-
ւել երևակայութեան, ինչ որդերները մէջ պոյտ
են անում...»

Սյուսեղ խօսակիցս ողբորութիւնը չը կարողա-
նալով բռնել բացաբանքը.— Ոչ, չայոց ձմեռ, կա-
խարդ ես, կախարդ:—Ներսէ Նայեցի. աչքերը խո-
շորցնել էին, և «նոյն էին արձակում աղամանդի
նման:

Ձմեռը տեղում էր. իւր պատանքը միջաշար
թանձրութեամբ բռնել էր այն դաշտի երեսը,
ուր Նիրատ սառնեղէն լեզուով կարկամած ու
պապանձած էլ չէ խօսում իւր շարժումներով մէջ
քաղաքի նեղ փողոցներու մէջ ձիւնը լեռնանման
դիզացնել է. ական պէտք է բանալ անցուղարձ
անելու համար. տանուտէրը կամ տան պատա-
ւորը առաւօտ առաւօտ թին ձեռք՝ մեծ ձմեռ-
րութեամբ ու տանջանքով դրսի դռան առջև բանդ
եղած ձնի շիւղը պէտք է կտրէ՝ երևուտը ազատ
անելու համար: Նրբ առաւօտուայ այդ ժիրաժի-
շարժումը դադարում է, երբ ժամուրը գնում է
աղօթքի տունն ու յետ է դալիս, երբ խանութը նա-
խաձաշն արած քաղվում է իր գործին, փողոցները
դարձնալ անապատանում են, լուսութիւնը տրուում
է. ներսի կենդին նշան՝ վառարանի ծուխն է դըր-
սումը: Բայց մի փոքրիկ շարժում դարձնալ կայ
փողոցում. ան մատաղատի մանուկներն են, որ
վիշ, ակնով, քիթով ու բերան իրենց ձուր շալով փա-
թաթած, ոտ ու ձեռ. լաւ ամրացուցած, գնում են
այս այն կողմ, իւրաքանչիւր իւր վարպետի մօտ
կարդալու է գնում...
«Նիրատէս արեւ ջերմիկ համարյալներով լուծել

սովորել նոյնպէս և աւանդած տեղական լեզուն,
հակառակ դէպքում՝ նա պէտք է հանվի կան-
դիդատների ցուցակներից:

Կովկասեան ուսումնարանական հոգաբար-
ձուի վերոյիշեալ առաջարկութիւնները հա-
ւանութիւն ստացան և հաստատվեցան
Նորին Բարձրութեան Կովկասեան փոխարքա-
յից:

ՆԱՄԱԿ ՍՂՆԱԽԻՑ

26 սեպտեմբերի

Սղնախից դէպի հիւսիս, 30 վերստ հեռաւո-
րութեամբ, գտնվում է Վէլիսիցիս գիւղը, մօտ
350 տուն հայերով և համարենա նոյնքան վրացի-
ներով, կան և քանի մի տուն հրէաւոր: Այս գիւղը
երեւել է իր այգիներով, որոնցից տարէնը մօտ
20.000 ռուբլու գինի կարող է արտադրվել: Ժո-
ղովուրդի մեծ մասը թէև հարուստ են, բայց սը-
րանք էլ վրաստանցի այլ հայերի պէս անտարբեր
են դէպի ազգային գործերը: Մինչև այսօր չունեն
ուսումնարան, թէև մօտ 5 տարի է, որ ուսու-
մարանի շինութեան կապալը յանձնել են մի պա-
րոնի, որ պէտք է շատ կարճ միջոցում պատրաս-
տէր այն: Բայց չը նայելով, որ նա փողը վաղուց
ստացած ունի ժողովրդից, այսուամենայնիւ մինչև
այսօր անկատար է մնացած շինութիւնը և սրա
վրա ուշադրութիւն դարձնող էլ չը կայ: Այս
պատճառով հայերի դաւաններից շատերը ուսա-
նում են նոյն գիւղի վրաց քահանայի մօտ, իսկ
շատերն էլ թափաւում են աննպատակ... Ու ահա
այս գիւղը, որ իր հարստութիւնով կարող էր մեծ
դեր խաղալ դատարարական գործի մէջ, այս
օր ժողովրդի անտարբերութիւնից շատ յետ է
մնացել... Գիւղի տեղի դրութիւնը հարթ է, փո-
ղոցները անապատ են, օդը ամառը բաւական
չոր է լինում, և ջուրը հեռու տեղիցն են բերում,
որ յաճախակի ցամաքում է: Հայերը ունեն մի
կենդեցի և 2 քահանայ, իսկ վրացիք, 1 կենդեցի և
մի քահանայ: Գիւղից 5 վերստ հեռու գտնվում է
Ալազան գետը, որտեղից թէև ժողովուրդը հեղ-
տութեամբ կարող էր դէպի գիւղը ջուր բերել,
բայց բոլորովին հոգ չեն տանում այդ մասին:
Ալազանը ծառայում է ինչպէս լաւ ճաշ ուտելու
տեղ, ինչպէս կարելի էր միշտ թարմ ձկնիկ ու-
նենալ: Նա խորհուրդ կը տայ, այնտեղի «ՆԱԲ-
ԵՐՅԷ» լրագրի կարգադրութիւնը, (հայերէն լրագրի
ստացող չը կայ) կարգալ նոյն լրագրի 253 հա-
մարը և օրինակ առնել կոյս Մանեայ Լօրիս-Մէ-
լիբանից, որ իր սեփական ծախսով Որնակ գիւղի
բնակիչների համար 250 սաճէն հեռաւորութիւ-
նից ջուր է բերել տունը:

Ստացանք 150 ռուբլ յօդուած թիւրքաց Հայաս-

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԿՐԻՆ

Շուշի, 25 սեպտեմբերի

Ձեր պատուական լրագրի մէջ Նորերս լուր էր
հաղորդած մեր Շուշի քաղաքից, թէ այստեղի
դպրոցների վարժապետներից մէկը շաքար և թէյ
է ընդունել աշակերտներից, որ հարցաքննութիւն-
ների ժամանակ լաւ թուանշանների արժանացնէ
նոցա:

Ձեզ ի հարկէ անայտ չի լինի, թէ այստեղ կան
չորս դպրոցներ, ուր որ հարցաքննութիւններին
թուանշաններ են դրվում, այն է՝ արքունական քա-
ղաքային, ուսուց օրիորդական, հայոց թեմական
դպրոցն ու սորա բաժին՝ օրիորդաց ազգային—
հոգևոր հայոց դպրոց:—Թող տուեցէք վերոյիշեալ
արտի դէմ պաշտպանել մի այն այն դպրոցները,
որոնց մասին որ երաշխատը լինել կարող եմ:

Իբրև ներկայացուցիչ վերջին երկու ուսումնա-
րաններին, ես յանձնարարութիւն ունեմ իմ պաշտո-
նակից ուսուցիչ ընկերների կողմից՝ յայտնելու, և
անձամբ վկայում եմ, թէ շուշիցի մեր ուսում-
նարանները այնքան յարգում են, որ չեն վստա-
նալ կաշառներով արտաւարել մեր և նոցա փո-
խարձը բարի յարաբերութիւնները:—Ուստի խն-
դրեմ ձեր թղթակցից, որ կամ հաստատէ կամ
ժխտէ այս իմ յայտարարութիւնը՝ ինչ մասով որ
իմ տեսութեան յանձնված ուսումնարաններին է
վերաբերվում:

Պէտք է մի դաւառական քաղաքում ապրել, որ
հասկանալի լինի, թէ ի՞նչպէս կարող է այսպիսի
հարբուրդ, որպէս զի հիւանդ գրեւոր ժամանակ
չունենայ իր արարող առողջի վրա հաշմանք:

Տեսուչ թեմական դպրոցների՝ Ս. Մանդինեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴՈՒՌԱԾԻՑ մեզ գրում են թէ այն կողմերում
շատ գիւղեր կան, որոնց բնակիչները մի ժամա-
նակ աղտութեամբ հայ են եղել, իսկ այժմ իրանց
թուրք են համարում: Իրանց թուրքանալու պատ-
ճառն այն է եղել, ինչպէս պատմում են, որ ազ-
գային լեզուի գործածութիւնը թողնելով, սկսել
են թուրքերէն խօսել, և հետզհետէ խառնվել են
թուրքերի հետ և ջնջվել են իսպառ նրանց մէջ,
հետանալով հայութենից: Այս տեսակ գիւղերից
նշանաւոր են երկուսը. Խաչմալ և Քիլիկ, որոնց
բնակիչները մի բաւ անգամ հայերէն չը գիտեն
և խօսում են թուրքերէն լեզուով: Բայց այնու ա-
մենայնիւ հայոց կրօնը դեռ պահպանվել է այդ
ազգաբնակչութեան մէջ, նրանք ունեն իրանց ե-
կեղեցիներ և մի քանի քահանաներ, որոնցից միւրը,
օրինակ, փոխանակ մէկ կնոջ, բացարձակ կերպով
երկու կին է պահում մասնատականների նման:

Ստացանք 150 ռուբլ յօդուած թիւրքաց Հայաս-

Նիրատէս մեզ թողեց իւր ջրերը կտրելու անցնելու
Արևի հետ սաստիկ գրկախառնուածքի մէջ՝ իւր ու-
սուցիկ ծոցի գործիքները նուագել էր: Դէմ էինք
գրել դէպ այն գիւղը որ Արծաթի է կոչվում: Նոյն
օրը հասանք: Ձերմուկ ունի, բարեխառն ատա-
մանի, և մի կոնտի վրա մի հինաւորաց մատուռ.
ուր այց է գնում ուխտաւորը, և կարծեմ տարին
մի անգամ, լաւ միտն չէ, պատարագի ձայն է
լսվում իւր լեզուով այնտեղից կամարի տակ, Լու-
սաւորչայ չը գիտեմ ո՞ր մէկ տօնին. ինքը մատուռ
Լուսաւորչայ յիշատակն է կրում, կամ կարծեմ
Լուսաւորչայն է ինձ ասացին:

— Այս բաներն են, մերիկ բարեկամս, յիշատա-
կով եմ ասում. տաան և մէկ տարեկան ժամանակ
տեսել ու լսել եմ, և հիմա երեսներորդիս՝ պատ-
մում եմ քեզ. ուրեմն եթէ ինչ ունենաւ մի օր
այս բաները ջնջելու ստուգելու, և իմ ասածները
թերի կամ սխալ գտես, ներող եղի՛ր բարեկամի
որ ոչ իբրև գիտնական է հանդիսանում ու գիտ-
նական հետազոտութիւններ քեզ հաղորդում, այլ
իւր մանկութեան ուշքն ու միտքը գրաւող բաներ
յիշողութեան միջնորդութեամբ քեզ գրուցում
այնպէս՝ ինչպէս որ իրեն թուում է տեսած լինել
և լսած:

«Իշխատակութեան մէջ կենդանի է մնացել այն
որ ջերմուկի մէջ լողանալիս կանանց բերնին լսել
եմ, թէ ջերմուկը իւր շահապետ օճն ունի, արդար
և բարեբաւ, որի ապարանքը նոյն այն ջրի մէջ է
և թէ եթէ նա առողջութիւն խնդրող կնոջ մէջ
փաթաթվի՝ սորա տկարութիւնը կը վերնայ: Այսօր
որ այդ բանը միտքս է ընկնում, միշտ մի
ենթադրութիւն էլ հետն է վազում ուղեղիս մէջ:

տանի սովորաբար հետեւեալ անձինքները:
Սկզբնապէս Սոթոման Ղաասապեանցի 50
րուբլ, ապա լաւագոյն Սոթոման Ղաասապեանցի
50 րուբլ, ջալալապեանցի Սարգիս Տէր-Յրիկոսեանցի
25 րուբլ, և ապա լաւագոյն Յարութիւն Յարութեանցի 25 րուբլ:

Բանի մի տիրացունքը քաջանայ ձեռնարկելու
համար երկար ժամանակ աղաչելուց յետոյ հոգեւոր
կառավարութեանը, տեսնում են, որ առանց յայտնի
հրահանգներ առաջ երթնել իրենց նպատակին չը
պիտի ձանձնեն, ուստի պարտք են վերադառնալ սովոր-
աբար փողեր և տանում են մի եպիսկոպոսին: Ի հարկէ
սրբազանը իսկոյն ձեռնարկում է ամենին, բայց
զետեւ ժողովուրդը չէ տալիս այդ նորոգմանը չու-
նելու համար: Նորոգման քաջանանքը տարինե-
րով սպասում են ժողովուրդը հովուելու նշանակա-
տեղ ուղարկելու համար, բայց այդ խնդիրը
զետեւ մնում է անկատար, իսկ պարտաւորելը նո-
րոգմանը պահանջում են փողերը: Շատ սպա-
սելուց յետոյ յուսաւոր դրութեան մէջ դիմում են
նորից սրբազանին խնդրելով, որ յետ տալ իրանց
փողերը, որովհետեւ պատարտելը նշանակում են, իսկ
իրանք, եթէ կարելի է յետ կը տան սրբազանից
ստացած քաջանայութիւնը, ու կերթան երկրագոր-
ծութիւն կանեն, որով կարող են պարտքից ազա-
տանալ: Բայց սրբազանը յետ տալ չէ ուզում և
այսպէս նորոգման քաջանանքը մնացել են շուս-
րած:

Նրկույալքի, հոկտեմբերի 13-ին լինելու է Ար-
ծրուած թատրոնում մեր հայ երաժիշտ-հեղինակի,
պ. Կորգանովի կոնցերտը: Նրկույալքի երա-
ժիշտը ուսում է առել Ս. Պետերբուրգի և Լալպ-
ցիգի կոնսերվատորիաների մէջ, նա յայտնի ուս-
երաժիշտ Բուրնիշտայի աշակերտ է և ունի ար-
դէն մի քանի գեղեցիկ հեղինակութիւններ, որոնցից
«Տարաբալայ» և «Նովոպոլսկ» յայտնի են թիֆլի-
սեցիներին: Կարելի է ճշտապէս կարծել որ թատ-
րոնը լի կը լինի և մեր թէ հայ և թէ վրացի հա-
սարակութեան կը շտապի գալ թատրոն, իր հայ-
րենակցին, կովկասցուն, հային լսելու համար:
Ինչ տեսակ համակրութեամբ մեր հասարակութիւ-
նը վերաբերուի մի քանի ամիս սրանից առաջ
դէպի իր հայրենակից պ. Կորգան, յոյս ունենք որ
նոր համակրութեամբ կը վերաբերվի նա և դէպի
պ. Կորգանով:

Տեղական «Վոլկան» ռուս լրագիրը նոր ձև է
ընդունել, հետեւելով մի այլ լրագրի օրինակին, որ
«Մշակի» երգուեալ թնամի է: Նա սկսել է ար-
տաստել «Մշակից» լուրեր, թարգմանել, առանց
«Մշակի» անունը յիշելու: Ինչ կասէր «Վոլկան»
եթէ մենք էլ նրանից լուրեր արտաստելով ասե-
ինք. «Ռուս լրագիրներից մինի մէջ կարդում ենք
հետեւեալը»:

Նրկույալքի ռուս լրագիրը նոր ձև է
ընդունել, հետեւելով մի այլ լրագրի օրինակին, որ
«Մշակի» երգուեալ թնամի է: Նա սկսել է ար-
տաստել «Մշակից» լուրեր, թարգմանել, առանց
«Մշակի» անունը յիշելու: Ինչ կասէր «Վոլկան»
եթէ մենք էլ նրանից լուրեր արտաստելով ասե-
ինք. «Ռուս լրագիրներից մինի մէջ կարդում ենք
հետեւեալը»:

Նրկույալքի ռուս լրագիրը նոր ձև է
ընդունել, հետեւելով մի այլ լրագրի օրինակին, որ
«Մշակի» երգուեալ թնամի է: Նա սկսել է ար-
տաստել «Մշակից» լուրեր, թարգմանել, առանց
«Մշակի» անունը յիշելու: Ինչ կասէր «Վոլկան»
եթէ մենք էլ նրանից լուրեր արտաստելով ասե-
ինք. «Ռուս լրագիրներից մինի մէջ կարդում ենք
հետեւեալը»:

«Գորս» լրագիրը նորոգում նուրբ է գրեթէ
մի ամբողջ սին Գրիգոր Արծրունու «Սովը թիւ-
քաց Հայաստանի մէջ» գիրքնական բնութեանը:

Շնորհակալութեամբ ստացանք ՄՍՍԿՍՍԻՍԻՍ,
Սուրինեանց քաջանայից հրատարակած գրքիկը
«Սկզբնապէս Բ. Կայսր Ռուսիոյ, 1855-1880»:

«Գորս» լրագրում կարդում ենք հետեւեալ հետա-
քերի տեղեկութիւնները Ռուսաստանում հրատա-
րակող լրագրների թիւի վրա: Ռուսաստանում
հրատարակվում են 608 հատ լրագիրներ, որոնցից
417 ռուսերէն լեզուով, 54 լեզական լեզուով, 40
գերմաներէն, 10 ֆրանսերէն, 11 լատիներէն, 7
էստոնեան լեզուով, 7 հայերէն լեզուով, 3 վրացե-
րէն, 4 թուրքերէն, 3 լատիներէն, 2 ֆիններէն, 1
հրեայէն:

Գանձակցի պ. Մկրտիչ Ղեզնեցից ստացանք
3 րուբլ յօդուած Վանի սովեակների:

Ստացանք ՓՕԹԻՅՑ, ամսնադի վաճառական և կո-
միսիոնէր պ. Պապովից մի հեռագիր և մի նամակ,
որով նա նուրբ է 2000 րուբլ, որ մեզ պէտք
է հասցնել: Այդ գումարից 1000 րուբլ յօդուած
«Միացեալ ընկերութեան» է, իսկ 1000 յօդուած
Վանի սովեակների:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ

ԲԱՐՍԻՍ

Սօֆիայից «Polit. Correspond.» լրագրին գը-
րում են հետեւեալը սեպտեմբերի 19-ից:
Թէպէտ բոլորական գլխաւորական միսիոնար,
գլխաւոր երթուղի, բոլոր միջոցները գործ է
դրել հասարակական ապահովութիւնը
պաշտպանելու համար, բայց այդ ապահո-
վութեան համար դեռ ևս շատ բան պէտք
է անել: Թէպէտ թիւրքաց խումբերի թիւը
հետզհետեւ փոքրանում է, բայց աւազակ-
ները առաջվայ պէս յանդգնութեամբ ան-
կարգութիւններ են անում և շատ անգամ
անպատիժ են մնում: Տրնովի նահանգի մէջ
ոչինչ ապահովութիւն չը կայ: Խոստանալ
գրելու մօտ 120 թիւրքերից բաղկացած մի
խումբ երեւելու, ու համարձակեցաւ գի-
շերով յարձակվել նահանգի գլխաւոր քա-
ղաքի վրա: Ժամանակների գլխաւորի արագ
գործողութիւնների շնորհիւ աւազակների
այդ խումբը վաղուցեալ քաղաքից և չը

րող է մի հրաշք գործելու, որի հեղինակն էլ ի-
մասաւն օճը կարող է համարուիլ:

«Բանի մի օր վերջը մեր սայլը գործեալ ճաշ-
նում ու գրում էր, այնտեղէն դէպ արեւմտա-
գիւղում լինէր այն ջերմութիւնը, որ կայսերական
ճանապարհի վրա են. այստեղ աղաներու, բէգե-
րու և էֆէնդիների վրանները ձգուած են մի թե-
թեւ ու թաւիկով անցնելով անդադար են. միայն
պէս խորհրդաւոր մենարան չէ սա. իսկ ջրերն, որ
աւելի խոր անդունդէն են վեր վազում, շատ տաք
են, մ.կը մանաւանդ որի կրակը մեղմացնելու
համար իւր կողքին հեղիկ բոլորով սառնակն ջուրը
մէջն է վազում: Ջերմութիւնը շինուած երկուս
էին, մէկը մեծ և խոր, և շրջապատ աստիճանաւոր,
և աստիճանները բարձր ջրի մէջ քարայն. դրան
լող չը գիտցողներու կամ նստիլ ուղղորդու համար
են, որոնք իրենց ուղած խորութեան մէջ նստիլ
կարող են, կենդանի ուր բռնուած են ակունքը՝
մարդապէս վեր է:

«Միւսը առաջինին փոքր էր, պարզ և ցածուն,
և աւելի կանանց սեփական: Այնտեղ, դեռ մութը
լուսն չը բաժնուած գիշերահալ, գալիս էինք. բար-
ձր փրփուրը ջրի երեսը բռնած էր լինում, դեռ
մարդ չը կար, հանուում էինք և լուսնի ջրով ալի-
նելու ծոցը մտնում, հարցնում էի ինչն է փրփու-
րը, մայրս ու միւսներն ինձ ասում էին. — Ջերմու-
կի Պառաւ գիշերով վեր է երևում իւր խորքէն,
մաղիւր սապնով լուսնում է, փրփուրը ջրի երեսը
բռնում: — Սրկումէի ջրի տակը, Պառաւ չէի գըտ-
նալ:

* Նիւնա:

կարողացաւ նրան մեծ վնաս հասցնել: Ոչ
ոչ է կարող երաշխաւորել, որ խումբը նո-
րից չի փորձի յարձակվել քաղաքի վրա և
կողպուել ընկալներին: 1888 թուին, Ղրիսի
պատերազմի ժամանակ Ռուսաստանի գաղ-
թող բոլորացիները այժմ վերադառնում
են իրանց աղաւթած հայրենիքը: Նորոգում
Ռուսաստանից վերադարձան Բոլորիւր 1200
ընտանիքներ, որոնց այնպիսի տեղեր բնա-
կեցրին, որտեղ բոլորացիները տարրը պակաս
է: Այդ հանգամանքին մեծ նշանակութիւն
են տալիս:

ՍՊԱՆԻԱ

Սպանիական լրագիրները հաղորդում են,
որ Կորսեաների (սպանիական պարլամէնտի)
համար լինելու ընտրութիւնները աչքի առ-
ջն ունելով, Կաստիլիոյ դիտաւորութիւն
ունի մի ճառ ասել Ալիսիայի ճաշկերութեան
ժամանակ, որի նպատակը կը լինի միութիւն
հաստատել Սպանիայի բոլոր աւանդապետական
կուսակցութիւնների մէջ:

Սպանիական իշխանական թագու-
հին, ինչպէս հաղորդում են լրագիրները,
պաշտօնապէս յայտնել է որ հրաժարվում է
իր բոլոր անշարժ կալուածների իրաւունքից
յօդուած իր որդիների, պահելով իր համար
միմիայն այդ կալուածների արդիւնքի վայե-
նը քանի որ ինքը կենդանի է:

Լուր կայ, որ սպանիական կառավարու-
թիւնը արգելել է Բասկեան նահանգում
երգում տալ բասկեան բարբառով: Այսու-
հետեւ այդ նահանգումն էլ երգումը պիտի
արվի սպանիական լեզուով:

Մարիդից գրում են լրագիրներին, որ
Սպանիան դիտաւորութիւն ունի ընդարձակել
իր աւետարական յարաբերութիւնները Ա-
սիայի հետ և այս նպատակով հետեւելով
Եւրոպական այլ պետութիւնների օրինակին,
պիտի նշանակէ Ասիայի մի քանի նշանաւոր
կէտերում աւետարական հիւպատոսներին:

ՄՇԱԿԻ ՀՆՈՒԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱՊԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆՑ

ԲԱՐՍԻՍ, 3 հոկտեմբերի: Սպանիական
միութիւնը մերժեց Բիլաւփաշայի պահանջը
Դուլցինիոն խաղաղութեամբ շերտօքօքիներ
ին յանձնելու մասին և վճռեց պաշտպանել
Դուլցինիոն: Բիլաւփաշա յետ է քաշում իր

նում, այլ կանանց փախկնալ սրտեցները որ բռնում
էի երեխայական աշխուժութեամբ:

«Սոցա առեւթիւր բռնում են և այլ ջերմութիւնը
որոնք իրենց վրա չեն չունեն և անպատրաստ են.
փոքր հետուն կայ նաև հանքային ջրի սառն բրդի-
մունք, այնտեղ էլ լողանում են: Գիւղի, թէ չէ մո-
լորում յիշողութիւն, արեւելեան կողմէ՝ հիւսիսեան-
հարաւ հոսում է մի վճիռ գետակ, որի ջրերը
կանիկ *» աչք են. իրենց աչքերում երեւում են
դիտողին արեւելի բնակները՝ մանր ու խոյր ձրկ-
ները: Բարձր կամրջի վրայէն որսորդի մէկը նոր
օրինակ զուարճութիւն էր անում. անկոտրելու-
թեամբ իրենց թիկունքը արեւին ցոյց տուող ան-
ձան լուսաւորեալ գլխուն հրացանով նշան էր
առնում, և որտեղ վերջը երեւնում տեսնում էի որ
խեղճ այս անգամ սպիտակ փորն արեւին արած
անդարձ անցնում էր կամուրջն * ի վայր...»

«Թող երթայ ոգին իւր դատը Ստեղծողի առջև
փախելու մտքը առ այժմ տեսնում ենք որ մի
Հոգի Օրէնք կայ, որ իշխում է: Գիտեմ որ այդ
օրէնքի դէմ Հայեցողութեան Վարդապետները մշտ
բողոքում են. բայց, ի դէպ, միտս է գալիս Մեծ
Վարդապետի առաքել, որ Աւետարանի կողքումն է
գրուած. հարուստ պարտաւորել թողեց իւր աղքատ
պարտաւորան պարտքը՝ վասն զի աղաւթում ու
պաղատում էր. պարտապանը դնաց իւր պարտա-
պանին ու պահանջում էր որ պարտքն հատուցանէ.
խղճալին աղաչեց ու պաղատեց որ ժամանակ
տալ, բայց նա չը լսեց խեղդում ու ստիպում էր:
Իրիկց աւելի տկարի մօտ հօգրի օրէնքն էր գործ

*) Կարգան, կուրկի, կուրկի:

զօրքերը ալբանցիների ընդգրկմաւորութիւնը
խանդարելու նպատակով:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 3 հոկտեմբերի: Եղուց
կոմս Լորիս-Մելիքով ուղեորվում է Լիվա-
դիա «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղոր-
դում է. «Новое Время» լրագրին տուած
է երկրորդ նախագրութիւն Մի ճաշի
առ թ ո վ յօդուածի պատճառով, որ տրւա-
վեցաւ լրագրի № 1649 մէջ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 3 հոկտեմբերի: «Вестн.»
լրագրին Հոռովից հեռագրում են հոկտեմ-
բերի 2-ից. Յունական թագուհին անձամբ
յանձնեց պապին թագաւոր Կայսրի սեփա-
կան ձեռքով գրված մի նամակ:

ՏՈՒՆԻՍ, 2 հոկտեմբերի: Լեվանտիոյի նա-
ւատորմի մի բաժինը Վազուլեայի ուղեոր-
վեցաւ Պրիէյ:

ԼՕՆՈՆ, 3 հոկտեմբերի: Սաւաւ են, որ
կառավարութիւնը մտադիր է դատաստանի
ենթարկել Իրլանդիայի հողային արիտա-
ցիայի առաջնորդներին, որոնք մեղադրվում
են դաւադրութիւն կազմելու մէջ:

ԲԵՐԼԻՆ, 4 հոկտեմբերի: Պրուսական Սէյ-
մը հրաւիրված է հոկտեմբերի 6-ին:

ԲԻՆԶԻՆ, 4 հոկտեմբերի: Ձերնօքօքիական
զօրքերի գլխաւոր հրամանատար Բօթօ Պետ-
րովիչ բանակ կազմեց Սուտորինի մօտ Բօթօ
Պետրովիչ իր հետ ունի իշխանի գվար-
դիան և բազմաթիւ կանոնաւոր զօրքեր:

ՊԻՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 հոկտեմբերի: Աւստրիական
պատուաւոր թարգմանիչը և նրա ամուսնիւր
սեպտեմբերի 30-ին սպանիական տեղացիներ-
ին ձեռքով: Աւստրիական հիւպատոսը Պրիդ-
րենդի մէջ Վալդաբալ յետ է կանչված իր
կառավարութեանց: Պնուութիւն է նշանակ-
ված:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 5 հոկտեմբերի: «Правит.
Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է. երէկ հոկ-
տեմբերի 4-ին Նորին Բարձրութիւն թագա-
ժառանգը, թագաժառանգուհին իրանց երե-
խաներով Միխայիլ և Կսէնիա Ալէքսանդրօ-
վիչներ, և կոմս Լորիս-Մելիքով ուղեորվեցան
Լիվադիա: Կոմս Լորիս-Մելիքովի բացակայու-
թեան ժամանակ մինիստրութեան դործերը
կը կառավարէ ներքին գործերի մինիստրի
օգնական Կոխանով:

ԽԱՐԿՈՎ, 4 հոկտեմբերի: Այսօր բացվե-
ցաւ Ռուսաստանի հարաւային միասի լեռ-
նային արդիւնաբերողների հինգերորդ ժողովը:

Խմբագիր—հրատարակող ԳԻՒԳՈՐ ԱՐԴՐՈՒՆԻ

դնում: Հաւատում եմ որ մի օր իրաց կարող փո-
խուի, որ Աւելան ու Նըք մէկ մարքի վրա
յարգ ուտեն. բայց այսօր հարկաւոր է Հոգի լինել
անվտանգ ապրելու համար: Արդարն ևս այդ գլխ-
քով պիտի իւր յաղթանակը կանգնէ, կարծեմ այդ-
պէս էլ անում է: Արդար է ցանկալը որ այդ օ-
րէնքը բարւոյ համար գործ դրուի. բայց ում կը
համոզեն որ ինքը հարն է գործում. ամեն մարդ
իւր այսպէս կամ այնպէս գործելու արդարացուցիչ
փաստերը ծագումն ունի. այն էլ մեծ բան է որ
սխալուած լինել երբեք խոստովանի: Մեր կար-
ծիքները տարբեր են. գործելու օրէնք չենք կարող
տալ իրար, բայց եթէ սիրոյ կամ համանման շա-
հի շնորհիւ, և կամ վերջապէս բռնութեամբ զպա-
տակեցնելով. բայց արովհետեւ Սէրը, Շահը, Բաւու-
թիւնը մեր բնութեան յեղեղուկ պայմանով Փո-
փոխական, Անկայուն, Անցողական են, դոյն բաղ-
դին է ենթարկուած նաև մեր Համաձայնեցութիւնը:
Այս թոհոհն *» ելնելու համար հաւատով և յու-
սով, այո և գործելով, պիտի սպասենք մի Յրանիկ
Ժամանակի, որի Շրջանը ոչ դիտէ քանի՞ դարեր վեր-
ջն է երևնալու:

—Մինչև այդ, ես պատասխանեցի, համբերու-
թիւնս հատած, վայ գայ բարակ մանողին: Ահ,
հի. Նա կը սիրեմ Սուրա, Ձիւ, Լնձս, Բարեկամս:
Մնացածը թող Ստեղծողը իւր նախանշանութեամբ
կառավարէ՝ ինչպէս կուզէ, ինձ էլ նոցա հետ:

(Կը շարունակվի)

*) Գառա:

Типографія братьевъ Давидовыхъ